Deset důvodů, proč uhlí za limity nepotřebujeme

Těžba nezaměstnaným nepomůže
Ústecký kraj dlouhodobě trpí vysokou nezaměstnaností. Rozšíření těžby uhlí ale není řešení. Agentura CzechInvest v Ústeckém kraji udělila investiční pobídky projektům, jež vytvořily 23 tisíc pracovních míst – mnohem více než zaměstnávají všechny uhelné doly dohromady.

Těžba nepomůže Ústeckému kraji
Těžba hnědého uhlí škodí image Ústeckého kraje, ten má přitom silný potenciál v cestovním ruchu, v technickém výzkumu i v tradičních oborech navázaných na místní průmyslovou výrobu.

Limity umožňují rozvoj obcí
Po jejich stanovení v roce 1991 uniklo buldozerům městečko Chabařovice. Během horké debaty o osudu města před dvaadvaceti lety padaly apokalyptické výhrůžky, že pokud těžba nebude pokračovat, nastane masová nezaměstnanost. Ve skutečnosti v r. 1998 už v Chabařovicích nežil ani jeden nezaměstnaný bývalý pracovník dolů. Dnes jde o město pulsující podnikáním.

Ukončení těžby nepřipraví o práci tisíce horníků
Podle studie Price Water House Coopers pracuje na velkolomu Bílina 1 600 lidí a na velkolomu ČSA 950 lidí. I po ukončení těžby zůstane na každé z lokalit 150 -300 pracovníků v rámci rekultivací. Podle studie Úřadu vlády ČR navíc při rozumném tempu propouštění přejdou všichni plynule do důchodu.

Prolomení těžby podkopává důvěru ve stát
Vláda České republiky se rozhodla odepsat zásoby uhlí za limity v roce 1991. Od té doby obyvatelé obcí, jako je Horní Jiřetín, počítají s tím, že jejich majetek těžba neohrozí. Změna vládního nařízení by ale všechno mohla zvrátit.

Škody z pálení hnědého uhlí jsou vyšší než výnosy
Zkrácené životy, horší životní podmínky v okolí, nezaměstnanost, rekultivace a škody způsobené změnou klimatu. To vše je třeba započítat do nákladů pálení dalšího uhlí. Na druhé straně jsou výnosy, zejména pro těžební firmy. Škody z prolomení limitů ale čtyřnásobně převýší ekonomické přínosy pro stát.

Uhlí za limity nepotřebujeme
Spotřeba uhlí se bude v příštích desetiletích razantně snižovat. Státní energetická koncepce, základní dokument české vlády pro rozvoj energetiky, kalkuluje s poklesem spotřeby hnědého uhlí o 73 procent do roku 2040.

Hnědé uhlí podstatně přispívá ke změnám klimatu
Pokud se lidstvo chce vyhnout nezvládnutelné změně klimatu, musí podstatně omezit svou závislost na fosilních palivech. V případě Evropy to podle vědců znamená, že 89 procent dostupných fosilních paliv musí zůstat nespáleno, pokud se Země nemá oteplit o více než dva stupně Celsia. Právě hnědé uhlí při výrobě energie produkuje nejvyšší emise skleníkových plynů ze všech paliv.

Prolomení limitů nedává jistotu těžařům ani teplárnám
V rámci evropské a globální politiky snižování emisí skleníkových plynů bude ČR velmi pravděpodobně vázána cíli, které neumožní tak vysokou spotřebu hnědého uhlí. Dopadem bude přestavba tepláren na ekologičtější paliva a finanční problémy těžařů.

Energii vyvážíme
V současnosti je Česká republika sedmý největší exportér elektřiny na světě, vyvážíme asi pětinu celé naší produkce - 17 TWh ročně. To je množství energie, které vznikne spálením 14 milionů tun, stejně jako se ročně vytěží na velkolomech ČSA a Bílina nebo více než dvojnásobek celé výroby největší české uhelné elektrárny Prunéřov.

Proč české uhlí není jen česká otázka?

Zatímco vědci, náboženští vůdci i světoví politici hledají cesty k dohodě na ochranu klimatu, český stát se chystá prolomit limity těžby a zakonzervovat energetiku osmdesátých let. Elektřina a teplo se stále vyrábí především z tuhých paliv a emise z veřejné energetiky mají největší podíl na celkových emisích skleníkových plynů. V přepočtu na jednoho obyvatele je český příspěvek ke změně klimatu stále vyšší než v Německu, Polsku a dokonce dvojnásobný oproti Maďarsku.

Ani současná vláda neplánuje žádné výrazné snižování emisí. V aktualizované Státní energetické koncepci počítá v roce 2040 se snížením emisí o 45 procent oproti stavu v roce 1990. Ostatní evropské státy ale ke stejnému roku počítají se snížením o 60 procent a za dalších deset let o téměř 90 procent ve srovnání s rokem 1990.

Na konci roku 2015 bude svět v Paříži vyjednávat podobu dohody o ochraně klimatu. Jejím základním cílem je zastavit zvyšování průměrné teploty Země na hranici dvou stupňů Celsia v porovnání s předindustriálním obdobím. Pokud se to nepodaří, lidstvo se bude muset vypořádat s drastickými proměnami klimatu.

Ty zasáhnou významně i Českou republiku. Nejen v podobě vln veder, sucha nebo přívalových dešťů, ale i přeneseně. Jestli se lidstvu nepodaří zmírnit začínající klimatické změny, čekají svět migrační vlny, se kterými nepůjde současnou krizi ve Středomoří srovnávat, prohlásil například během své srpnové návštěvy v Praze francouzský ministr zahraničních věcí Laurent Fabius.

Politici, kteří se starají více o blaho obyvatel a budoucnost lidstva než o zisky spřátelených uhlobaronů, se snaží zcela vyřadit používání fosilních paliv (Švédsko), přísně daní spalování uhlí a vybrané peníze investují do čisté energie (Indie), masivně podporují obnovitelné zdroje energie (Dánsko) nebo ochranu klimatu a snižování emisí přímo včlení do zákonodárství (Mexiko).

Uvažované prolomení limitů, byť bez bourání obcí, má nesmírný symbolický dopad. Jak vážně to myslí Česká republika s ochranu klimatu, když po čtyřiadvaceti letech otáčí kormidlem a místo snižování emisí a podpory moderních technologických řešení chce těžit další málo kvalitní uhlí?

Hnědé uhlí je potřeba ponechat v zemi nejen kvůli zdraví a prosperitě obyvatel České republiky, ale přeneseně i světa a zejména jeho nejchudších obyvatel.

Česká republika a její reprezentace se musí přihlásit k zodpovědnosti za světové dění. To nejmenší, co můžeme udělat, je nepálit fosilní paliva, která jsme odepsali už před čtvrt stoletím.

CDE centrum pro dopravu a energetiku

Visegrad Fund

Tento leták vznikl s podporou EU. Text nepředstavuje názor Evropské unie, za obsah plně zodpovídá Centrum pro dopravu a energetiku.